

GAZDÁLKODÁS CSERI TALAJOKON

Északnyugat-Magyarország meghatározó erdő- és vadgazdálkodója a TAEG Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt. Síkvidéki Erdészete. Változatos, többnyire gyenge termőhelyi viszonyok között, 10 ezer hektár állami erdőterületen gazdálkodik, nagyrészt Győr–Moson–Sopron, valamint Vas megyében. A kezelésében lévő erdőterületek a Fertő-melléki domboson, a Rábaközben és a Répce-síkon találhatók. Mintegy 3500 hektár Natura 2000 védettség, 26 hektár pedig természetvédelmi oltalom alatt áll.

Az erdészet központja Iván községben működik, a korábbi Iváni Erdészet irodájában. A Síkvidéki Erdészet ugyanis a Röjtökmuzsaji és Iváni Erdészetek összevonásával jött létre. Az erdészet vezetője *Mesics Bertalan* erdőmérnök, aki már több mint 20 éve dolgozik komoly elhivatottsággal az iváni cseri talajokon. Munkáját két erdőmérnök és egy vadgazdamérnök segíti, a fő melletti feladatokat 11 kerületvezető erdész látja el.

Erdei legeltetés és faizás

A környék erdeiről már a középkorból is találni feljegyzéseket. Ezekből megtudhatjuk, hogy a Nagyerdő a Nádasdy, majd később a Széchenyi család sárvári uradalomához tartozott. A Röjtöki Nagyerdő és az Iváni Nagyerdő elnevezés a mai napig él a hétköznapi szóhasználatban. A Széchenyi család levéltári dokumentumaiból megismerhetjük azokat a gazdálkodási tényezőket, amelyek a jelenlegi erdőkép kialakulásához vezettek. Ezek közül a legfontosabb a 17. század közepén megkezdett és egészen az 1820-as évekig kiterjedten és nagymértékben gyakorolt erdei legeltetés. A Nagyerdő különösen alkalmas volt erre, tölgyállományának gyérebb záródása ugyanis nyáron bő legelőt, ősztől pedig makkot nyújtott a legelő állatoknak. Az erdei legeltetésről tanúskodik a mai Osztályerdő és az Iváni Borókás is. Ezekben a részeken még mindig megtalálhatók a legelőerdőkre jellemző nagyméretű, földig ágas kocsányos tölgyek, amelyek cserjeszintjét a közönséges boróka uralja.

Az Iváni Borókásban még fellelhetők a csaknem két évszázados erdei legeltetés nyomai, tudtuk meg Mesics Bertalantól

Az erdők eredetének vizsgálatakor fontos megemlíteni az 1800-as évek végéig alkalmazott fakitermelési módszert, a faizást, amely megengedte, hogy a jobbágyok a szükségleteiket kielégítő minőségű és mennyiségű fát vágassanak ki az erdőből. Természetesen a legerősebb, legértékesebb egyedeket termelték ki. A legeltetéssel nem érintett erdőkben pedig intenzív tűzifatermelést folytattak, legfőképpen 40 éves vágásfordulóval. Ebből adódóan a 20. század elején a cseres-tölgyes állományok 80 százaléka 40 évnél fiatalabb és sarj eredetű volt.

Szélsőséges körülmények

A Síkvidéki Erdészet mai területének 13 százaléka tartozik gyertyános-tölgyes, míg 87 százaléka kocsánytalan tölgyes, illetve cseres klímába. A te-

Hóolvadáskor a cseri talajokon gyakran megáll a víz

terület jellemző talajtípusa a cseri talaj: a nagyon sekély termőréteg alatt nem ritkán egy méternél is vastagabb agyagos-kavicsos cementált vízzáró réteg helyezkedik el. A tavaszi hóolvadást követően gyakran borítja víz ezeket a talajokat, mert a felhalmozódott csapadék nem tud elszivárogni.

A nyári száraz időszakban viszont teljesen kiszárad a talaj, ami sokszor a fiatal csemeték pusztulását okozza. Az ilyen szélsőséges körülmények na-

gyon megnehezítik a gazdálkodást. Erdőállományait mintegy fele-fele arányban őshonos síkvidéki kocsányos tölgyesek és cseresek alkotják, ezeken kívül csak az erdeifenyő viseli el a szélsőséges csapadék- és talajviszonyokat. Az 1950-es évek utáni erdőtelepítések során létrehozott állományai a terület mintegy 20 százalékát foglalják el. Fontos állományalkotó fafaj még az akác, hasonló részesedéssel.

Tűzifa a környékbelieknek

Az erdészet faállományainak élőfa-készlete meghaladja a 2 millió köbmétert, amelyből évenként körülbelül 42 ezer köbméter faanyagot termelnek ki. A választékok közül a tűzifa és a forgácsfa a meghatározó, a rönkkihozatal a gyenge termőhelyi körülmények, valamint a tölgy- és cserállományok sarj eredete miatt alacsony. Fontos megemlíteni a vékony tűzifát, amelyet elsősorban a lombos állományok elő- és véghasználati után a környékbeli lakosság gyűjt össze és vásárol meg a vágásterületről. A fenyőállományok vágástakarítása gépi, a keletkező aprítékot energiatermelési célból hőerőműbe szállítják.

A cseres és tölgyes állományok esetében – ahol a termőhelyi viszonyok ezt lehetővé teszik – természetes felújítást alkalmaznak, míg a gyenge termőhelyeken ez csak tarvágást követően, mesterségesen végezhető el biztonsággal. Ekkor a részleges talaj-előkészítést a makkvetés követi. Ez sokkal szerencsésebb megoldás, mint a csemeték ültetése, mert az így kapott magas tőszám megfelelő szelekciós alapot teremt egy későbbi, értékesebb állomány neveléséhez. A fenyvesek letermelése után a területet lombos fafajokkal vagy újra erdeifenyővel erdősítik. Az akácokat az esetek nagy részében gyökérsarjzattal, a Natura 2000 védelemmel érintett erdőrészeket őshonos fafajjal újítják meg.

Vadföldek, takarmányozás

A Síkvidéki Erdészet törekszik a biodiverzitás fenntartására, az erdő és a vad összhangjának megteremtésére.

Augusztus végétől október elejéig szarvasbögéstől visszhangzik a síkvidéki erdő.

Az erdészet mintegy 14 ezer hektáron vadgazdálkodik, területén a muflon kivételével az összes Magyarországon előforduló nagyvad megtalálható. A jó makktermést adó lombos állományok és a vadrejtő sűrűk kedvező élőhelyet biztosítanak a vaddisznó számára, így nem meglepő a magas állománysűrűségük. Augusztus végétől október elejéig szarvasbögéstől visszhangzik a síkvidéki erdő, a nászének éjszakánként még a környék falvaiban is hallható. A 70 százalék feletti erdőszűrűségnek köszönhetően jó minőségű, magas egyedsűrűségű gímszarvas-állomány él a területen.

Kedvező élőhely a vaddisznóknak

Csáfordi erdő

Az erdészet területén, Csáfordjánosfa község határában, a Répce folyó árterében 4 kilométer hosszan vezet a Tőzike Tanösvény. A Fertő-Hanság Nemzeti Park és a Síkvidéki Erdészet közösen alakította ki, hogy bemutassa a tölgy-kőriszil ligeterdő páratlan természeti értékeit a látogatóknak. A tőzikés csáfordi erdő – ahogy azt a helyiek nevezik – több mint 21 hektár kiterjedésű, és természetvédelmi oltalom alatt áll. Kikeletkor rengeteg turista csodálja meg a tavaszi tőzikek milliőiből kialakult fehér virágszőnyeget. A nemzeti park vezetett túrákat is szervez a tanösvényen a tőzike március eleji virágzásakor, a résztvevők maradandó elméssel térhetnek haza.

Magas színvonalú vadgazdálkodás elképzelhetetlen vadföldművelés nélkül. A vadállomány védelme, takarmányozása és a vadkár mérséklése érdekében mintegy 400 hektáron természet az erdészet a vad által kedvelt mezőgazdasági növényeket, így lucernát, fűféléket, búzát, rozst, zabot, kölest, kukoricát, takarmányrepcét és cirkot, hogy elsősorban azokkal elégítsék ki az állatok táplálékigényét. Nagyon fontos feladat a vadállomány téli takarmányozása is, hiszen az állatok abban az időszakban találnak a legnehezebben természetes táplálékot. Saját készítésű, erjesztéses tartósítási eljárással előállított kukoricaszilázzsal, valamint

lucernaszenázzsal biztosítja az erdészet a vad téli, lédús takarmány szükségletét. Emellett nagy mennyiségű szemes kukoricát és szénát is kijuttat a vadászterületre a vad erőnlétének fenntartása érdekében.

Vallási emlékhelyek

Nemcsak természeti, hanem számos kultúrtörténeti, vallási értéket is felfedezhetünk az erdészet területén. A Rajka-Szombathely Mária zarándokút mentén az erdőben számos keresztet, kápolnát, sőt még egy Keresztutat is találunk. A hitélet megnyilvánulásai a képesfák, amelyek valamilyen szokatlan eseményre, szerencsétlenségre emlékeztetik az arra járókat. Ilyen a Csapodhoz közeli famatuzsálem is, amelyet a környékeliek csak Rókafának neveznek. A fán látható Mária-képet a csapodiak helyezték el. Szintén vallási emlékhely Sopronkövesd határában, a helyiek által Agg-hegynek nevezett szőlőhegyen álló kápolna és környéke, a Kotecsi parkerdő. Kedvelt úticélja ez a nyugalomra vágyóknak, különösen a környezet 2009-ben végzett parkosítása óta. Csatkai Endre így jellemezte a környéket: „gyönyörű kilátás nyílik a környékre a Fertő hatalmas tükréig, a hegyen terem a jó kövesdi szőlő, lábánál patak folyik.” Az egyszerű, dongaboltozatú kápolnát a 18. század első felében egy helyi család építtette. Szent László király halálának 900. évfordulója, 1995 óta

A Kotecsi parkerdőben csaknem 300 éves kápolna áll

Az úgynevezett Rókafára Mária-képet függesztettek a helyiek

a lovagkirály nevét viseli. A közelben állt egykor az uradalom erdész- és vadászháza, amely 1945 márciusában a lángok martalékává vált. Feltehetően gróf Széchényi Lajos építtette. A jelenlegi parkot a Síkvidéki Erdészet támogatásával a falu tenni akaró közössége alakította ki és tartja fenn. A matuzsálem tölgyfák, a koros szelídgesztenye, a Széchényi-kút sajátos hangulatot kölcsönöz a parknak. Szent László király fából faragott szobra és a határsávra emlékeztető vasfüggöny-emlékmű is itt található.

Ábrahám István
vezérigazgató-helyettes, TAEG Zrt.